

PRZEDMOWA TŁUMACZKI

ALEKSANDRA CHARĘDZIAK

W listopadzie 1963 roku na łamach *Esprit* ukazał się tekst *Autour de la Pensée sauvage. Réponses à quelques questions*, w którym Claude Lévi-Strauss udzielił odpowiedzi na zadane mu przez *groupe philosophique* magazynu pytania. Niespełna pięć lat później, w maju 1968 roku, w podobnym przedsięwzięciu, którego efektem jest właśnie *Reponse à une question*, udział wziął Michel Foucault. Zdecydował się on jednak na rozwiązanie zgoła inne i spośród jedenastu przekazanych mu przez redakcję pytań wybrał tylko jedno (m.in. dlatego, że, jak czytamy w krótkiej przedmowie do *Reponse...* przygotowanej przez jednego z redaktorów *Esprit*, udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania wymagałoby poświęcenia nań całego numeru).

Wybrane przez Foucaulta pytanie – jak się zdaje, najbardziej dla niego frapujące, pytanie, które dręczyło go, jak pisze, przez prawie dwa miesiące – domaga się nie tylko odpowiedzi, lecz również doprecyzowania. Stąd właśnie w pierwszej części tekstu znajdziemy przede wszystkim odpowiednio skondensowane treściowo podsumowanie jego ówczesnych filozoficznych – czy może raczej „archeologicznych” – poszukiwań, tj. podsumowanie jego teorii dyskursu.

Długi wstęp mający na celu wyjaśnienie wszystkich nieścisłości i wprowadzenie „trzech małych zmian” do zaproponowanej w pytaniu definicji rozpoczętego i realizowanego przez filozofa-archeologa przedsięwzięcia (definicji, którą sam Foucault uznaje za nadzwyczaj trafną) prowadzi w końcu do kwestii najważniejszej, czyli „odpowiedzi na pytanie” – na jedyne pytanie, „którego sformułowanie jest uzasadnione”, gdyż dotyczy ono relacji między myślą Foucaulta a „pewną praktyką polityczną”, tj. polityką progresywną. Odniesień do poprzednich książek Foucaulta – przede wszystkim *Słów i rzeczy* wydanych dwa lata przed publikacją *Reponse...*, czyli w roku 1966, oraz *Archeologii wiedzy* wydanej rok później, w 1969, w których to Foucault rozwija swoją koncepcję *episteme* – nie brak również w tej części tekstu, a udzielona przez niego „odpowiedź” to – przewrotnie – wiele nowych „pytań”.

Paradoksalnie *Reponse...* swojej formie – pozornie dość nieprzystępnej – zawdzięcza przejrzystość. Foucault w sposób tak metodyczny, jak i niekiedy bardzo poetycki (co, mam nadzieję, oddaje również niniejszy przekład) precyzuje znaczenie wykorzystywanych przez siebie pojęć, określa cel swojego przedsięwzięcia, wyjaśnia kierujące nim pobudki etc. Niemniej *Reponse...* jest tekstem godnym szczególnej uwagi nie tylko przez wzgląd na obecne w nim stosunkowo precyzyjne podsumowanie eksplorowanych w innych dziełach wątków. W pewnym sensie stanowi również, o czym warto wspomnieć, wyraz samoświadomości Foucaulta jako filozofa. Tekst zawdzięcza swą aktualność poruszanemu tu problemowi, który, jak stwierdza myśliciel, „nie pozostaje bez wpływu na praktykę polityczną”, czyli problemowi „statusu, warunków uprawiania, funkcjonowania i instytucjonalizacji dyskursów naukowych”.

Wywód odnoszący się do pytania, na które Foucault ma udzielić odpowiedzi, oraz stawiający – tak przed owego pytania autorem, jak i przed wszystkimi czytelnikami – pytania zupełnie

nowe, prowadzi koniec końców do konkluzji – dla niektórych być może nieco frenetycznej, dla innych być może nie do końca satysfakcjonującej, niemniej z pewnością na długo zapadającej w pamięć każdemu, kto zmierzy się z tym hermetycznym i jednocześnie niezwykle wartościowym tekstem.

Aleksandra Charędziak - studentka II roku studiów magisterskich na kierunku filozofia na Uniwersytecie Łódzkim. Interesuje się socjalistycznymi utopiami, zagadnieniami związanymi ze statusem moralnym i prawami zwierząt oraz przekładoznawstwem. Przygotowuje pracę magisterską poświęconą miejscu erotyki, muzyki i jedzenia w utopii Charlesa Fouriera. Miłośniczka twórczości Borisa Viana.

EMAIL: a.charedziak@gmail.com

CYTOWANIE: Charędziak, Aleksandra. 2016. Przedmowa tłumaczki. *Praktyka Teoretyczna* 4 (22): 18-21.

DOI: 10.14746/prt.2016.4.2